

dr. sc. Dubravka Težak • dr. sc. Marina Gabelica
Vesna Marjanović • Andrea Škribulja Horvat

ŠKRINJICA SLOVA I RIJEČI

Integrirani radni udžbenik iz hrvatskoga jezika
za treći razred osnovne škole

5. izdanje

2024.

Nakladnik

ALFA d. d. Zagreb
Nova Ves 23a

Za nakladnika

Ivan Petric

Direktorica nakladništva

mr. sc. Daniela Novoselić

Urednica za Hrvatski jezik u razrednoj nastavi

Tihana Bilešić

Recenzija

dr. sc. Marinko Lazzarich

Vlatka Vukić

Izrada digitalnih materijala

Sandra Mikšić

Kristina Ujčić Čučak

Josipa Oreč Živković

Lektura i korektura

Kristina Ferenčina

Likovno i grafičko oblikovanje

Zorica Adamović

Ivan Herceg

Ilustracija

Sven Nemet

Darija Čurić

Fotografija

shutterstock.com

Digitalno izdanje

Alfa d. d.

Mozaik Education Ltd.

Tisak

Tiskara Zrinski d. o. o.

Proizvedeno u Republici Hrvatskoj, EU

Udžbenik je uvršten u Katalog odobrenih udžbenika rješenjem Ministarstva znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske:

KLASA: **UP/I-602-09/20-03/00007**, URBROJ: **533-06-20-0002**, od 30. travnja 2020. godine.

CIP zapis dostupan je u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001214526.

OPSEG PAPIRNATOG IZDANJA	MASA PAPIRNATOG IZDANJA	KNJIŽNI FORMAT
168 str.	415 g	265 mm (v) x 210 mm (š)

Digitalno izdanje dostupno je na internetskoj adresi hr.mozaweb.com ili putem aplikacije mozaBook za pametne uređaje s operativnim sustavima Android i iOS.

©Alfa

Ova knjiga, ni bilo koji njezin dio, ne smije se umnožavati ni na bilo koji način reproducirati bez nakladnikova pismenog dopuštenja.

Mozaik Education Ltd. zadržava intelektualno vlasništvo i sva autorska prava za komercijalne nazive mozaBook, mozaWeb, digitalne proizvode, sadržaje i usluge proizvedene neovisno o nakladniku Alfa d. d.

SPREMNI ZA
PUTOVANJE?

U TREĆI
RAZRED!

3

PRVI DIO

GDJE ĆEMO SMIJEH SIJATI?

Gdje ćemo smijeh sijati?
Po dvorištu,
igralištu,
šumom, ispod granja –
gdje god je igranja.

A gdje će smijeh klijeti?
U mom srcu,
u tvom srcu,
u srcu sviju
klice smijeha kliju.

A gdje će smijeh cvjetati?
Na mom licu,
na tvom licu,
na licima sviju
što se s nama smiju.

Grigor Vitez

HA HA HA
U MOM SRCU

NA MOM LICU
HA HA HA

1. O čemu se pjeva u pjesmi?

2. **Plavom** bojicom podcrtaj riječi kojima se izriče gdje ćemo smijeh sijati.
3. **Crvenom** bojicom zaokruži kiticu iz koje doznaješ gdje smijeh klija.
4. **Zelenom** bojicom podcrtaj stihove kojima se izriče gdje smijeh cvjeta.
5. Crtom spoji riječi koje se glasovno podudaraju.
6. Pokaži kako izgleda smijeh koji tek klija, a kako smijeh koji cvjeta.
7. Zaigrajte igru. Gledajte se u oči i pokušajte ostati ozbiljni dok vas netko nasmijava.

8. Kako se tko smije? Napravite razredno istraživanje i napišite imena u crtovlje.

Najglasniji smijeh ima

Najviše se smije

Najviše nas nasmijava

9. Objasni što znače napisane riječi.

10. Pokaži kako se ti smiješ, osmjehuješ, smješkaš, hihoćeš ili podsmjehuješ.

Koje od tih riječi označavaju nešto **pozitivno**, a koje **negativno**?

11. Objasni što znače izreke.

SMIJEH JE ZARAZAN!

SMIJEH JE LIJEK!

SMIJEH JE VJEŽBA ZA LICE,
ALI I RASPOLOŽENJE!

SMIJEH JE KOČNICA
PROTIV STARENJA.

(Zvonimir Balog)

JESTE LI ZNALI?

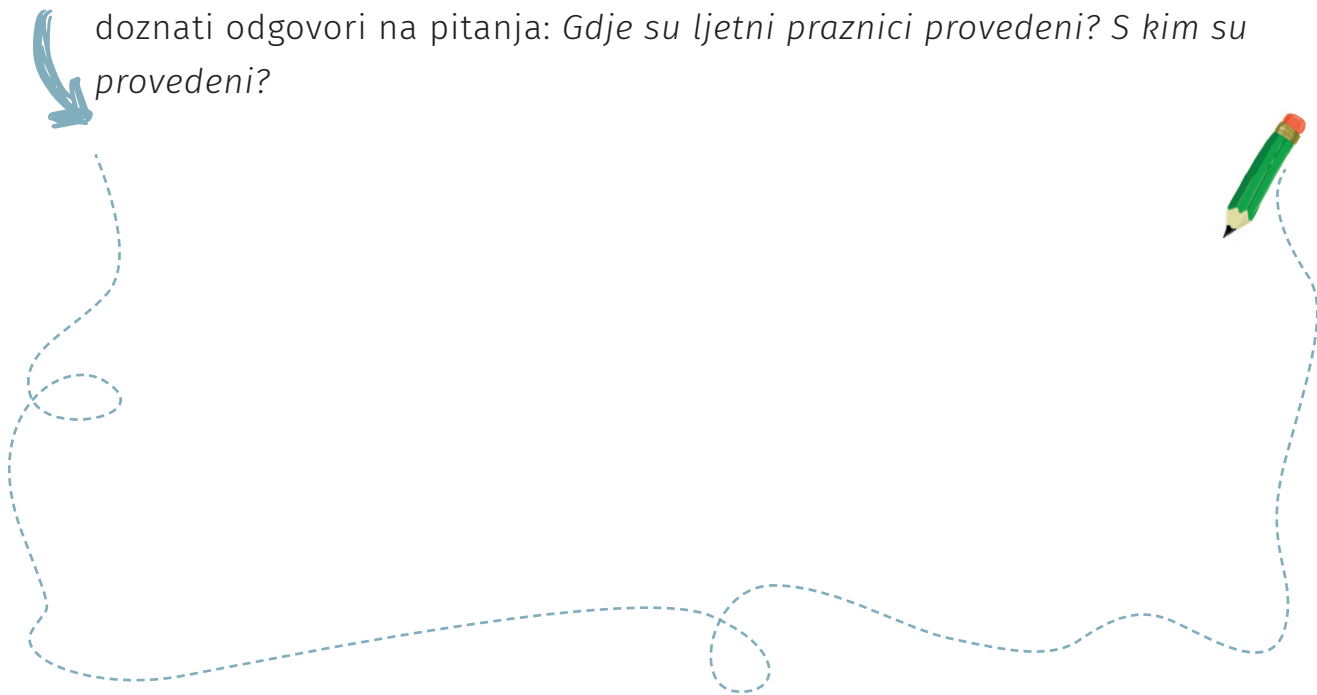
Za smijeh je potrebno pokrenuti čak 15 mišića na licu. Ako vidiš da se netko smije, vjerojatno ćeš se i ti nasmijati. Ako samo čujemo smijeh, to nas može potaknuti da se i sami nasmijemo. Zbog toga se televizijskim emisijama često dodaje zvuk smijeha publike. Smijeh je blagotvoran za ljudsko zdravlje. Svi ljudi na svijetu smiju se na sličan način. Djeca se smiju do tri puta više nego odrasli.

DOŽIVLJAJI S PRAZNIKA

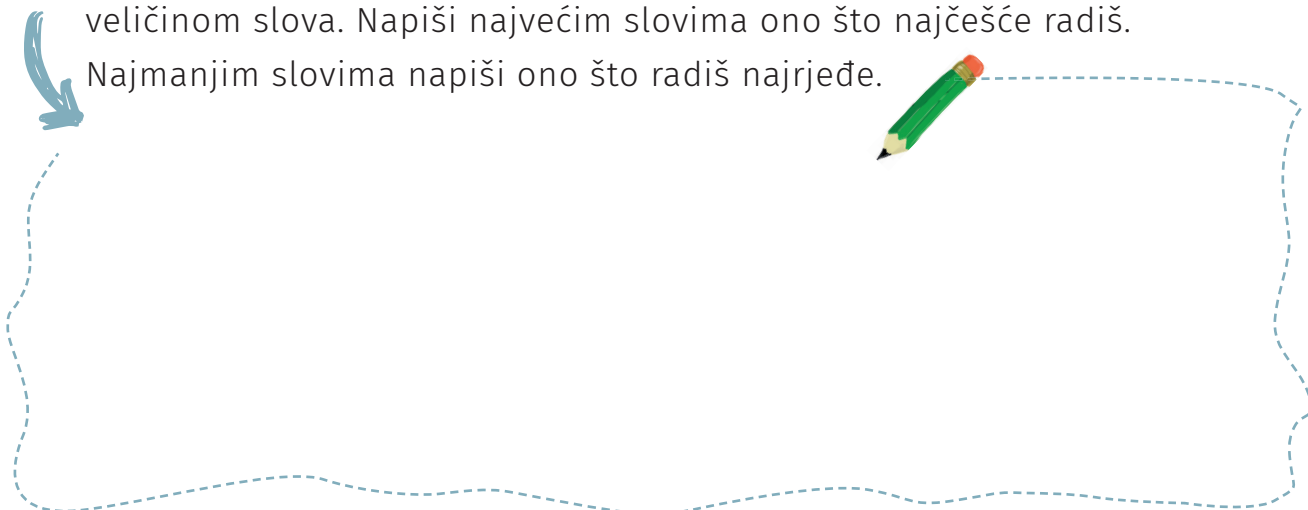

1. Nacrtaj sebe na ljetnim praznicima tako da se iz tvog crteža mogu doznati odgovori na pitanja: *Gdje su ljetni praznici provedeni? S kim su provedeni?*

2. Pomoću kalendara izračunaj koliko su dana trajali ljetni praznici.
3. Napiši nazive mjeseci tijekom kojih su bili ljetni praznici.

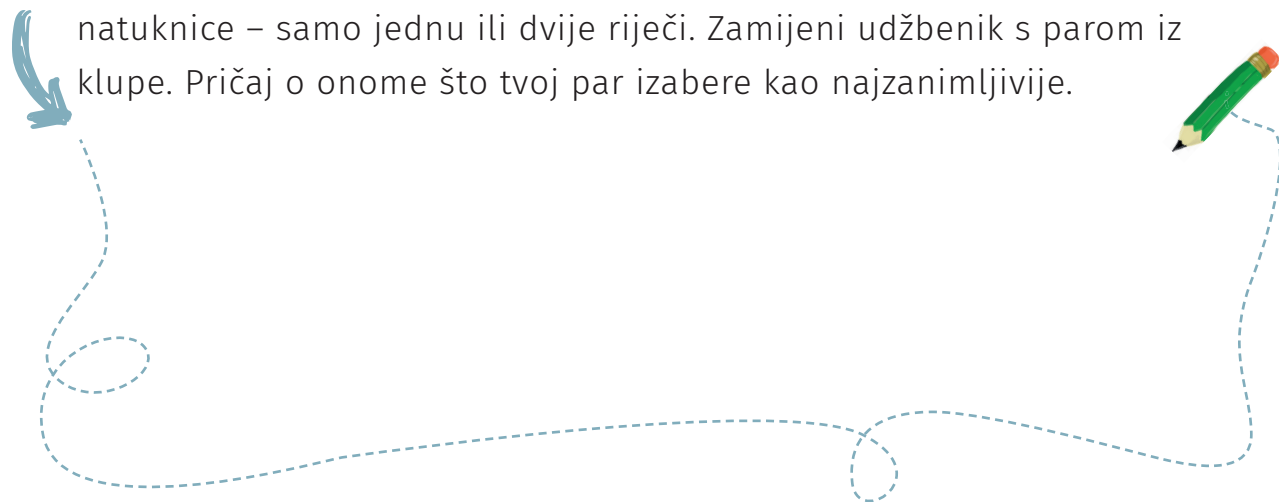
4. Što radiš tijekom praznika? Napiši svoje aktivnosti u okvir različitim veličinom slova. Napiši najvećim slovima ono što najčešće radiš. Najmanjim slovima napiši ono što radiš najrjeđe.

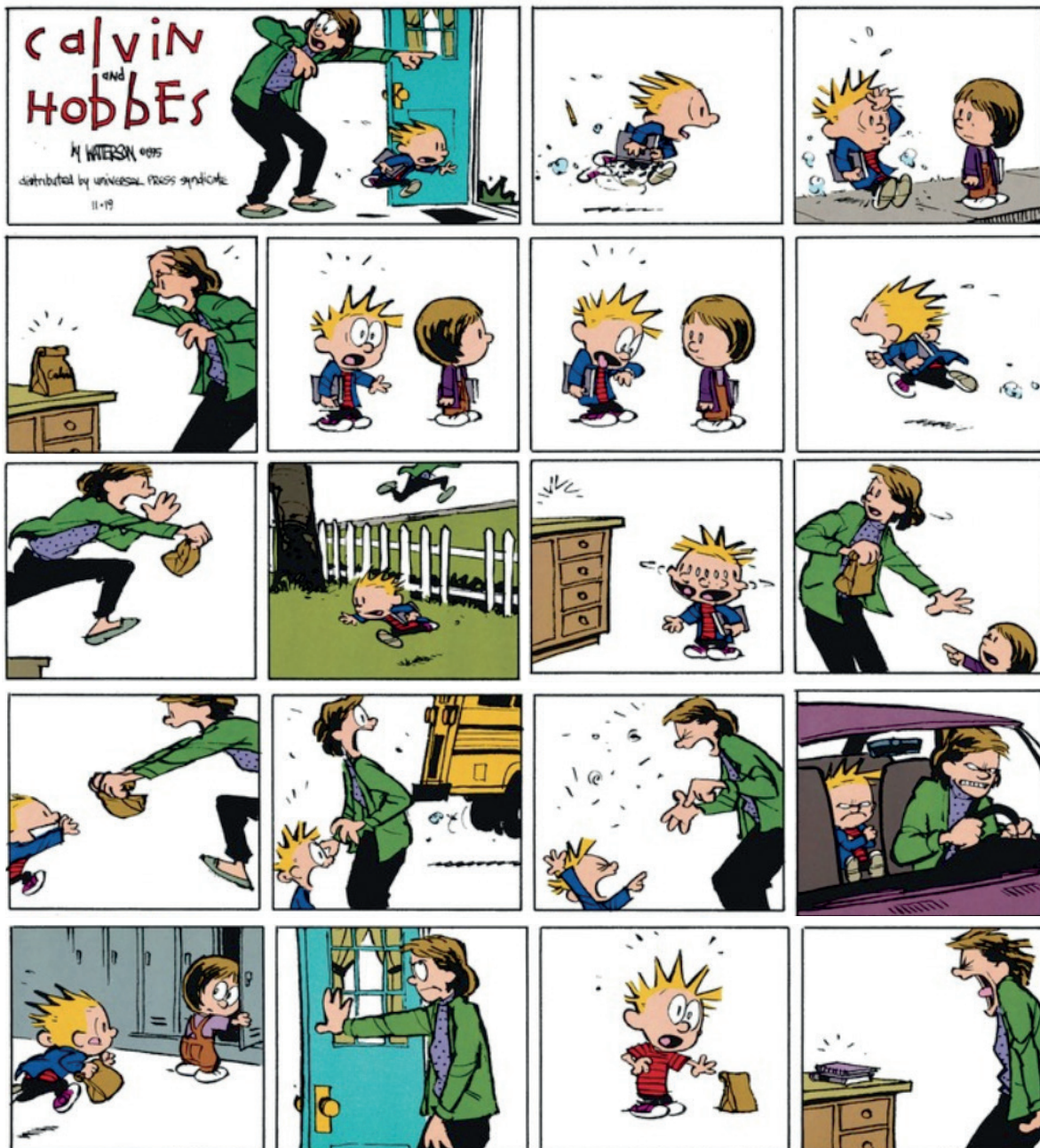

5. Prisjeti se najsmješnijeg događaja s praznika. Ispričaj ga pomoću pripovjedne ruke.

6. Možeš li se pohvaliti nekom pročitanom knjigom tijekom praznika? Ispričaj o čemu se u knjizi radilo i pokušaj nagovoriti druge da je i oni pročitaju!
7. Što ti se još zanimljivo dogodilo tijekom ljeta? Dobro razmisli i napiši natuknice – samo jednu ili dvije riječi. Zamijeni udžbenik s parom iz klupe. Pričaj o onome što tvoj par izabere kao najzanimljivije.

STRIP

Strip je slijed crteža kojima se prikazuje neke priča.
Uz sličice, u stripu se može javiti i tekst.

1. Ispričaj priču prema nizu sličica.

2. Napiši riječ kojom bi se moglo opisati Calvinovo jutro.

3. Podijelite uloge i ozvučite strip. Što primjećuješ, rabite li za ovaj strip više izjavih, upitnih ili uskličnih rečenica?

4. Kad se u stripu nalazi tekst, on je pisan u kvadratićima ili stripskim balončićima. Promotri balončiće i pročitaj kad se kojim koristimo.

5. Nacrtaj što se dalje dogodilo u stripu. Nacrtaj i oblačiće te prikaži razgovor mame i Calvina nakon što se vratio kući iz škole.

O ŠKOLI U KOJU SE NIJE MOGLO STIĆI NA VRIJEME

Olgica Katić rano ustaje. Kad otac i mati odlaze na posao, ona već trči po sobi. Iz torbe vadi knjige kojima se jučer služila, a u nju stavlja one koje će joj danas trebati.

Baka isprati roditelje pa se vrati unuci i uzdahne:

– Olgice, Olgice, opet nisi pripremila sve što treba!

Olgica nema vremena odgovoriti. Ispod kreveta vire joj samo pete. Traži desnu cipelu.

Sad je sedam sati. Olgica se odjenula, ali neće doručkovati.

– Zakasnit ću, bako!

– Zakasnit ćeš? Pa do škole ti treba svega deset minuta. A školska se vrata otvaraju tek petnaest minuta do osam.

Olgica ništa ne čuje. Zgrabi torbu i već trči niz stube.

– Imaš još vremena! – viče joj baka s balkona.

Baka sprema kuhinju. Odnosi u sobu Olgičin pulover, vraća se u predsoblje i osluškuje. Opere suđe i ponovo osluškuje. Čeka...

Uza stube tapkaju Olgičine nožice.

– Bako, papuče! – viče kroz otvorena vrata kao da predbacuje.

Baka se žuri u kuhinju. Olgica preplašeno cupka pred vratima. Istrgne baki iz ruku papuče i spusti se niz stubište...

– Imaš vremena, – viče za njom baka – još nije ni sedam i pol!

Baka odlazi u sobu, otvara prozore, vjetri posteljinu. Onda u kuhinji pere žličice, a poslije s balkona istresa stolnjak. Pod balkon slijeću vrapci.

Traže mrvice. I odjednom – Olgica bane među vrapce. Jato se razleti.

– Bako, – viče sva crvena od trčanja – baci mi plastelin!

Plastelin uvijen u novinski papir odleti u dvorište među mrvice.

– Ne trči tako, – moli baka – još nije ni petnaest do osam!

Olgica ponovo juri u školu.

Baka čisti kuhinju. Uplašeno pogleda na sat. Hoće li se opet vratiti? Možda ipak neće.

Ispod balkona čuje se očajničko dozivanje:

– Bakoooo, – plače Olgica – početnicu! Ali brzo, brzo!

Baka uzima naočale, premeće bilježnice i knjige, čita naslove.

– Nije ovdje, Olgice!

– Mora biti tu, – udari nogom djevojčica – potraži!

– Pogledaj da nije kod tebe u torbi!

– Nije! – viče Olgica. Ali ipak pogleda u torbu i nađe početnicu.

Nema vremena ni mahnuti baki. Juri, juri u školu...

Baka sjeda u stolac i umorno spušta ruke u krilo. Ovako Olgica svaki dan odlazi u školu.

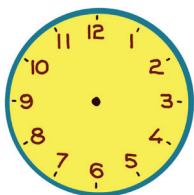

Klara Jarunkova

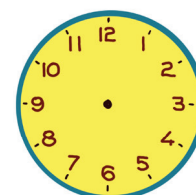
banuti → naglo, iznenada doći

1. Odgovori na pitanja tako da riječi ili rečenice u priči podcrtaš odgovarajućom bojom.
 - Kako se zove djevojčica iz priče?
 - Što djevojčica radi kad roditelji odu na posao?
 - Kojim riječima baka upozorava Olgicu?
 - Po što se sve Olgica vraćala u stan?
2. U priči pronađi u koje vrijeme Olgica što radi i nacrtaj kazaljke u sat.

Olgica kreće u školu u

Školska se vrata otvaraju u

3. Kakav problem ima Olgica?
4. Kad i kako ti spremaš knjige za školu? Imaš li problema kao Olgica?
5. Napiši u bilježnicu nekoliko savjeta što treba činiti kako bi se u školu krenulo na vrijeme sa svim potrebnim stvarima.

zZZNAM!

VEĆ ZNAM

UPUTE ZA IGRU:

Potrebne su dvije kockice i papirići za prekrivanje polja. Svaki igrač ima papiriće u svojoj boji.

Istovremeno se bacaju dvije kockice. Dobivene brojeve igrač množi, a zatim čita zadatak u kojem je napisan dobiveni umnožak. Odgovara usmeno ili pismeno. Ako je odgovor točan, papirićem prekrije pitanje na koje točno odgovori. Ako odgovori krivo, igru nastavlja drugi igrač. Ako se bacanjem kockica ponovi umnožak koji se nalazi na već odgovorenom pitanju, igrač izgovara jedan broj koji se ne može dobiti množenjem brojeva na kockicama. Ako pogriješi odabirom broja, igru nastavlja drugi igrač. Igra se dok se ne prekriju sva pitanja, a pobjednik je igrač s najviše prekrivenih polja.

Brojevi koji se ne mogu dobiti množenjem brojeva na kockicama:

7, 11, 13,
14, 17, 19, 21,
22, 23, 27, 28, 29, 31,
32, 33, 34, 35.

Navedi otvornike ili samoglasnike.

1

Rastavi na slogove: *šuma, jesen, pjevanje, livada.*

2

Koliko slogova ima riječ *cipelica*?

3

Napiši rečenicu koja se sastoji od pet riječi.

4

Navedi tri imenice kojima se imenuju bića.

5

Kakvim početnim slovom pišemo imena naselja?

6

Nabroji rečenične znakove koje stavljamo na kraju rečenice.

7

Nabroji tri imenice kojima se imenuju pojave.

8

Kako se točno piše: *ne znam* ili *neznam*?

9

Kakvim početnim slovom pišemo vlastita imena?

10

Kakvim početnim slovom pišemo imena ulica?

11

Kako se zove znak **?** i kada ga pišemo?

12

Izreci jednu uskličnu rečenicu.

13

Izreci jednu izjavnu rečenicu.

14

Izreci jednu upitnu rečenicu.

15

Što je pravilno: *voće* ili *voče*?

16

Koliko centi ima jedan euro?

17

Koji se znak nalazi na kraju izjavne rečenice?

18

Što je pravilno: *dječak* ili *dječak*?

19

Navedi mjerne jedinice za vrijeme.

20

Kakvim početnim slovom pišemo imena trgova?

21

Što znači kratica *min*?

22

Pravilno izgovori rečenicu i reci kako se naziva takva rečenica. *Pazi!*

23

Izreci jednu jesnu rečenicu.

24

Izreci jednu niječnu rečenicu.

25

Napiši kraticu za sat.

26

Kako se zove hrvatski novac?

27

Napiši kraticu za minutu.

28

Što je pravilno: *pijesma* ili *pjesma*?

29

Što je pravilno: *riječ* ili *riječ*?

30

Navedi tri imenice kojima se imenuju stvari.

31

Koliko slova ima hrvatska abeceda?

32

Koliko glasova ima hrvatska abeceda?

33

Koji se znak nalazi na kraju usklične rečenice?

34

Što je pravilno: *mljeko* ili *mlijeko*?

35

Napiši svoje ime, prezime i adresu.

36

Sjedimo u školi i crtamo. Učiteljica nam je rekla da olovkom nacrtamo krugove različitih veličina i obojimo ih različitim bojama.

Jedan krug neka se zove SREĆA.

Drugi RADOST.

Treći LJUTNJA.

Četvrti TUGA.

Peti PRIJATELJSTVO.

Šesti OBITELJ.

Sedmi STRAH.

Osmi SRAM.

Deveti LJUBAV.

Deseti SMIJEH.

Jedanaesti PLAČ.

Dvanaesti DOSADA.

Imamo dvanaest krugova.

I dvanaest bojica. Moja sreća velika je i žuta, kao sunce!

A ljutnja mala i smeđa, kao bodljikavi jež. Simonina radost plava je kao more, a ljubav bijela kao čiste papirnate maramice. Pero je radost obojio u crno da bude kao gusarski brod, a ljutnja mu je ispala velika i crvena. Ljubav nije htio obojiti. Kaže da ljubav nije za dečke. A sram mu je točkica žute boje. Gledam u svoje pa u tuđe krugove različitih veličina i boja i nešto mi tu nije jasno. Zbunjena sam pa dižem ruku i pitam učiteljicu:

– Tko je od nas pogodio pravu veličinu i boju krugova?

– Svi ste pogodili. – odgovara učiteljica dok svoj krug ljubavi boji u zeleno.

Sad se i Pero zbunio. On je navikao da nikad ništa ne uradi dobro pa mu je sad čudno što je baš sve pogodio kako treba.

A učiteljica se smješka pa, kao da s nama želi podijeliti neku veliku tajnu, kaže:

– Svatko od nas na svoj način osjeća, voli, ljuti se i tuguje. Svakomu od nas boje različito znače. Svatko od nas ima različite krugove za različite osjećaje. Netko se puno smije pa mu je krug smijeha velik, a netko puno tuguje, pa mu je tuga najveća. I nitko nije bolji ili lošiji od drugog. Svi smo mi različiti i imamo različite krugove.

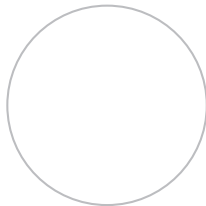
– Kao rođendanske balone? – pita Simona.

– Kao rođendanske balone. – slaže se učiteljica.

I dalje mi ništa nije jasno. Zato crtam još jedan krug. Krug ZBUNJENOSTI. I ostavljam ga neobojenim.

Ana Đokić

KAKO SE TI DANAS OSJEĆAŠ?
OBOJI KRUG.

1. Koliko su krugova učenici nacrtali?

2. Kojim je bojama Pero prikazao ljutnju, ljubav i sram? Oboji krugove.

3. Kojim su bojama učenici prikazali sreću, ljutnju, ljubav?

4. Što je učenike zbunilo?

5. U priči pronadi i podcrtaj objašnjenje koje je učiteljica dala učenicima.

6. Osjećaš li se i ti ponekad zbunjeno?

7. Koji osjećaj smatraš najugodnijim? Kad se tako osjećaš?

8. U bilježnicu nacrtaj svojih dvanaest krugova i oboji ih različitim bojama.

Usporedi svoj rad s ostalima u razredu.

SLIKOVNICA

1. Potraži slikovnicu u školskoj knjižnici. Kad je pročitáš, promotri što sve slikovnica sadrži.

AUTOR I NASLOV

RUBNICE ILI MARGINE

TEKST

ILUSTRACIJA

BILJEŠKA O AUTORU

IMPRESUM

BILJEŠKA O ILUSTRATORU

BROJEVI STRANICA

2. Promatrajući slikovnicu, označi kvačicom pitanja na koja doznaješ odgovor.

1. NASLOVNICA

Kako izgleda? Postoji li na naslovnici slika i tekst?

2. AUTORI

Objasni tko je pisac, a tko ilustrator. Gdje se nalaze njihova imena?

3. TEKST I ILUSTRACIJA

Ima li u slikovnici više slika ili teksta? Gdje se nalazi tekst? Je li tekst unutar ilustracije, pokraj nje...? Koje ti se rješenje najviše sviđa?

4. RUBNICE ILI MARGINE – RUBOVI SLIKOVNICE

Jesu li slika i tekst stisnuti na stranici?
Što misliš, zašto su rubnice važne za knjige?

5. BROJEVI STRANICA

Pronađi brojeve stranica. Gdje se nalaze?

6. BILJEŠKA O PISCU I ILUSTRATORU

Gdje se nalazi? Koliko prostora zauzima?

7. IMPRESUM – PODATCI O SLIKOVNICI

Gdje se nalazi impresum? Gdje je objavljena slikovnica?
Što još možeš doznati iz impresuma?

3. Izradi slikovnicu o osjećajima!

PRIJE IZRADE SLIKOVNICE

1 NAPIŠI osjećaje i raspoloženja koja smatraš važnima.
Naprimjer: *sreća, tuga, ljutnja, dosada, znatiželja...*

3 ISTRAŽI podsjeća li te nešto *meko, hrapavo, hladno, toplo, glatko...* na neki osjećaj.

2 ZAMISLI kojom bi se bojom mogli prikazati tvoji osjećaji.

4 NAPIŠI u bilježnicu rečenice ili stihove kojima opisuješ svaki od osjećaja ili raspoloženja.

5 ODLUČI kojim redoslijedom želiš prikazati osjećaje u svojoj slikovnici. Hoćeš li početi onima koje češće osjećaš ili onima koji su ti draži? Hoćeš li uz tekst nešto nacrtati, zalijepiti kolaž ili neki drugi materijal? Što bi najbolje odgovaralo uz tvoj tekst?

6 SKICIRAJ prije nego počneš s izradom. Napravi skice gdje će na svakoj stranici stajati slika, a gdje tekst.

POIGRAJ SE!

IZRADA SLIKOVNICE

Uzmi onoliko papira koliko će biti stranica u slikovnici. Na svakoj stranici može biti opisan jedan osjećaj ili raspoloženje. Za naslovnicu uzmi čvršći papir.

- 1** Oslikaj **NASLOVNICU** i dodaj ime **AUTORA** i **NASLOV**.
- 2** Uredi svaku stranicu prema skici. Napiši **TEKST**, nacrtaj ili zalijepi **SLIKU (ILUSTRACIJU)**. Poigraj se! Tekst može biti pokraj slike, na slici, unutar slike... Pazi da slika ili tekst ne bude na **RUBNICAMA**.
- 3** Brojkama označi **BROJEVE STRANICA**.
- 4** Ako želiš, možeš dodati kratku **BILJEŠKU O PISCU** i **IMPRESUM**.
- 5** Listove slikovnice i naslovnice poveži koncem, tkaninom, ljepljom – prema svom izboru!

Slikovnicu možete izraditi u paru ili skupini.

Nakon izrade slikovnica napravite razredno druženje uz čaj i čitanje! Provedite vrijeme čitajući slikovnice i doznajte više jedni o drugima!

KNJIŽNICA

Pružena ruka s neba,
ona je sve što ti treba.

Morski su psi grabežljive ribe.
Najveći je gorostasna psina,
duga do 18 m, a hrani se sitnim
organizmima.

Bio jednom jedan...

MIŠ: Dragi gljivo, ne jauči,
već mi reci što te muči.

GLJIVA: Jedan mi je žir
pao na šešir.

Tata je bio ljutit kao ris. Boris
se vratio s ulice tek u deset
navečer...

ENCIKLOPEDIJE

Enciklopedije su zanimljive i stručne knjige u kojima možemo doznati mnogo podataka o svijetu koji nas okružuje. Služeći se sadržajem/kazalom i abecednim redom, najbrže ćemo pronaći tražene podatke.

Pronašao sam papiriće na koje je Iva prepisivala rečenice i stihove iz svojih omiljenih knjiga. Pokušaj spojiti rečenice s odgovarajućom knjigom!

KNJIGA BAJKI
(IZABRANE BAJKE)

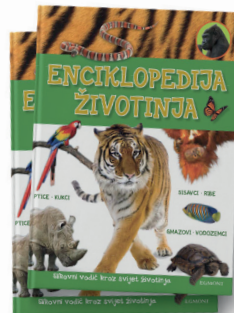
ZBIRKA PJESAMA

IGROKAZI

ENCIKLOPEDIJA

ZBIRKA PRIČA

